

b. उपयामगृहीतोऽसि मर्कः त्वं ॥ १६ ॥

का° [१. ६. १२.] मन्थिग्रहं वेन इति । मन्थिग्रहं गृहीयात् ॥ त्रिष्टुप् अन-
याधिदैवमधियज्ञं चावस्थितः सोमः स्तूयते ॥ अधिदैवं चन्द्रात्मना स्तूयते । वेनो
वेनतेः कालिकर्मण इति यास्कः [निरु° १०. ३८.] विनि (16.) कालावित्यस्य वृ-
षम् अयं वेनः कालश्चन्द्रो रजसो विमाने उदकं रज उच्यते उदकस्य निर्माणका-
ले ग्रीष्माले प्राप्ते पृश्निगर्भा अपः चोदयत् चोदयति प्रेरयति वर्षतीत्यर्थः पृश्निरा-
दित्यो गुल्लोको वा गर्भोऽवस्थानं यासां ताः गुल्लोकस्था रविस्था वा अपो वर्ष-
ति । किम्भूतो वेनः ज्योतिर्जरायुः ज्योतिर्विगुल्लक्षणां जरायुर्वद्वेष्टनं यस्य स ज्यो-
तिर्जरायुः ॥ इदानीमधियज्ञं लतात्मना सोमः स्तूयते विप्रा मेधाविनो ब्राह्मणा
इमं सोमं शिशुं न शिशुमिव बालमिव मतिभिः मतिपूर्वाभिर्वाग्भिः रिहन्ति स्तु-
वन्ति । बालं यथा कश्चिच्छालयति तद्वद्यं सोमं स्तोत्रशस्त्रवृषाभिर्वाग्भिः स्तुवन्ति
रिहतिर्चनकर्मसु पठितः [निघ° ३. १४.] अर्चनं स्तवनमेव । किम्भूतमिमम् सूर्य-
स्यापां च संगमे गृहीताभिरद्विरभिषुतमिति शेषः सोमाभिषवार्थं वसतीवर्ष आ-
पो अपां सूर्यस्य च संगमे गृह्यन्ते ता वै वहन्तीनाः (17.) स्यन्दमानानां गृही-
याद्विवा गृहीयादिति श्रुतेः । यद्वायमर्थः अपां सूर्यस्य संगमे निमित्ते उदकसूर्यस-
मागमनिमित्तं वृष्टिगर्भनिष्पत्त्यर्थं विप्रा इमं सोमं स्तुवन्ति यथा बालं कस्यचिद्-
स्तुनो लाभाय यथा कश्चित्स्तौति । ईदृशं हे सोम त्वमुपयामेन ग्रहपात्रेण गृही-
तोऽसि मर्कः शुक्रपुत्रोऽसुरपुरोहितस्तस्मै त्वां गृह्णामीति शेषः ॥ १६ ॥

a. मनो न येषु हवनेषु तिग्मं विपः शच्या वनुयो द्रवता ।

आ यः शर्याभिस्तुविनृणोऽस्याश्रीणीतादिशं गभस्तौ ॥

b. एष ते योनिः प्रजाः पाहि । c. अपमृष्टो मर्कः । d. देवास्त्वा

मन्थिपाः प्रणयन्तु । e. अनाधृष्टासि ॥ १७ ॥

का° [१. ६. १३.] सक्तुभिः श्रीणात्येनं मनो न येष्विति । एनं मन्थिग्रहं यव-
पिष्टैर्मिश्रीकुर्यात् ॥ त्रिष्टुप् सोमस्तुतिः । विपः विपश्चितौ मेधाविनौ अध्वर्युप्रति-
प्रस्थातारौ विप इत्यत्र हान्दसः प्रातिपदिकैकदिशलोपः येषु हवनेषु सोमहोमेषु